

สมรรถนะของครูที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตร บัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในเขตภาคเหนือตอนบน

Teachers' Competency in Vocational Institutions in the Upper Northern Thailand After Completing the Graduate Diploma Program In Teaching Profession

ณัฐชัย ต๊ะต่องใจ¹ , อินทร์ จันท์เจริญ² , วีรพันธ์ ศิริฤทธิ์³
Nattachai tatongjai¹ , In Chanjarain² , Weeraphan Siririth³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะของครูที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาอาชีวศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน และ 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในเขตภาคเหนือตอนบนจากการศึกษาประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน จำนวนทั้งสิ้น 142 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่าสมรรถนะของครูที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในเขตภาคเหนือตอนบน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมาตรฐานความรู้และ

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเชียงราย

^{2,3} อาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเชียงราย

¹ Master's degree student in Educational Administration Major, Chiang Rai University

^{2,3} Lecturers in Educational Administration Department, Chiang Rai University

ประสบการณ์วิชาชีพอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.05$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูสามารถใช้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานได้ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.20$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีครูมีความมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ ด้านมาตรฐานการปฏิบัติตนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.40$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติและไม่ใช้ศิษย์กระทำการใดๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนเองโดยมิชอบ ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในเขตภาคเหนือตอนบนสามารถแยกสรุปเป็น 3 ด้าน 1. ด้านมาตรฐานความรู้และประสบการณ์โดยส่วนใหญ่ต้องการให้ครูได้มีการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ครูควรมีการพัฒนาในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมและสร้างโอกาสในการพัฒนาสมรรถภาพของครู เช่น การเข้ารับการทดสอบด้านมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ควรมีการนิเทศการสอนและการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อครูจะได้นำผลการนิเทศไปพัฒนาวิชาชีพจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย และห้องสมุดเพื่อการสืบค้นข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ ที่จะนำไปถ่ายทอดความรู้ให้แก่ักเรียนได้

2. ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงานโดยส่วนใหญ่ครูต้องเรียนรู้และพัฒนาตนเองในด้านองค์ความรู้ใหม่ๆ ควรมีการอบรมให้ความรู้และกำหนดสมรรถนะของครูในด้านต่างๆ ที่เป็นมาตรฐาน เพื่อยกระดับสมรรถนะของครูผู้สอนมีการฝึกปฏิบัติการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ครูจะต้องมีความพร้อมในการสอนอยู่ตลอดเวลา และมีเทคนิคการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะเรียน นอกจากนี้ควรมีการประเมินการปฏิบัติงานหรือการเรียนการสอนของครูให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดมีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่เสมอ และครูควรพัฒนาทักษะให้มีความรู้ ความชำนาญในเทคโนโลยีที่สามารถนำมาใช้ในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนได้

3. ด้านมาตรฐานการปฏิบัติตน โดยส่วนใหญ่ครูผู้สอนควรจะมีปฏิบัติตนในการมีวินัยและมีความรับผิดชอบต่อการสอนเพิ่มขึ้น ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อเพื่อนครูและนักเรียน ครูควรมีจรรยาบรรณในวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณของความเป็นครู ครูควรมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพที่สอนอย่างแท้จริง ครูทุกคนต้องเอาใจใส่ในการจัดการเรียนรู้เต็มความสามารถ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

ABSTRACT

This study aimed: 1) aims to study the competency of teachers graduated the graduate diploma program in teaching profession working in vocational institutions in the upper northern 2) area and to study the recommendations on the guideline for the competency development of teachers graduated the graduate diploma program in teaching profession working in vocational institutions in the upper northern area. The theoretical concept on the graduate diploma program in teaching profession competency, the teaching profession development, the vocational education norm and the related research work was used. The population consisted of 142 school directors and school vice-directors of vocational institutions in the upper northern area. The instrument for data collection was questionnaire. Statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation. The research findings were found that the competency of teachers graduated the graduate diploma program in teaching profession working in vocational institutions in the upper northern area was high in overall ($\mu = 4.22$). It was high in light of knowledge standard and professional experience ($\mu = 4.05$). The most average was that teachers can operate basic computer. It was high in aspect of working standard ($\mu = 4.20$). The most average was that there were teachers intended to develop students in full latency. It was high in light of self conduct ($\mu = 4.40$). The most average was that teachers did not seek for any bribery from their students in their normal duty and did not use them seeking for any benefit for themselves in improper way.

From the study on the suggestion and the way to develop the competency of teachers graduated the graduate diploma program in teaching profession working in vocational institutions in the upper northern area, the

questionnaire answerers who were school directors and school vice-directors of vocational institutions in the upper northern area. They had suggested the way to develop many teachers' competencies in terms of knowledge and experience, working standard and self conduct standard. Mainly, they wanted teachers to do a classroom research, to create the new body of knowledge in order to develop learning and teaching. There should have a training for conveying knowledge and set teachers' competency in various aspects into standard level in order to raise the level of teachers. There should have the aim on teachers' competency in light of learning design and can take it for using in the class management suitably. Teachers should conduct themselves in terms of more discipline and more responsibility. They should behave themselves as good model to their colleague and their students. They should have code of ethics in teaching profession and spirit of teacher hood.

Keyword: Competency, Vocational Institutions, raduate Diploma Program, Teaching Profession

บทนำ

คุณภาพครูเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อคุณภาพการศึกษา การศึกษาเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพของคนให้เป็นผู้สมบูรณ์พร้อมทั้งกาย จิตใจ และสติปัญญา พร้อมทั้งความสามารถในการสร้างสรรค์สังคมคุณภาพ สังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมอันก่อปรด้วยความสมานฉันท์ และความเอื้ออาทรต่อกัน และกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย อันมี

ผลกระทบจากการพัฒนาที่ก้าวหน้าสู่ยุคสมัยโลกาภิวัตน์ ทำให้ขอบข่ายของการสืบเสาะ ค้นคว้า แสวงหา และถ่ายทอดความรู้แห่งศาสตร์ต่างๆ นำไปสู่การปรับตัวและเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาโดยภาพรวมให้พัฒนาทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษาโดยภาพรวมให้พัฒนาทันกับการเปลี่ยนแปลงใหม่ที่เกิดขึ้น และเพื่อการพัฒนาเป็นไปอย่างยั่งยืนและมีคุณภาพ จึงจำเป็นต้องส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพ

ประสิทธิภาพ และขีดความสามารถของ
คนส่วนใหญ่ของประเทศ โดยเฉพาะครู
คณาจารย์เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการ
พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา
ถึงแม้ปัจจุบันจะมีวิกฤติเกี่ยวกับครุหรานับ
ประการ เช่น การลดความนิยมในอาชีพ
ครู ครูขาดการพัฒนาตนเอง วิชา
การศึกษาขาดการวิจัยและพัฒนา การ
ให้ความสำคัญกับสายงานการบริหาร
มากกว่า ค่าตอบแทนต่ำและการขาด
เสรีภาพทางวิชาการ ครูก็ยังมี
ความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับ
การเรียนการสอน เป็นแบบอย่างที่ดีของ
นักเรียนในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม และ
บุคลิกภาพ (รุ่ง แก้วแดง, 2547)

“ครู” เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญใน
การพัฒนาผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงาม
ทางด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์
สังคม และเป็นผู้เสริมสร้างคุณธรรม
จริยธรรมให้ผู้เรียน ซึ่งเป็นการเตรียม
เยาวชนให้เป็นผลเมืองที่มีประสิทธิภาพ
ของสังคมในอนาคต ดังนั้น คุณภาพ
ของครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อคุณภาพการ
จัดการศึกษา การที่ครูจะสอนได้อย่างมี
คุณภาพนั้นมียุทธศาสตร์ประกอบสนับสนุน
หลายด้าน โดยจะต้องพิจารณา
ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของครู
และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับตัวครู
ความสามารถของครู จึงจะทำให้
พิจารณาประสิทธิภาพการสอนของครูได้

อย่างครอบคลุม สภาพปัจจุบันของ
สังคมไทย ความเจริญก้าวหน้าทาง
เทคโนโลยีที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
ด้านวัตถุและจิตใจ มีผลทำให้วิถีทางใน
การมีชีวิตร่วมกันในสังคมเปลี่ยนแปลงไป
จากเดิม ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมมี
ผลกระทบถึงบทบาทและมาตรฐานความ
ประพฤติของครู ซึ่งครูเป็นปुरुชนที่มี
ความต้องการในด้านความเป็นอยู่
เช่นเดียวกับบุคคลอาชีพอื่นๆ เมื่อสังคม
เปลี่ยนแปลงทำให้ครูต้องปรับตัวตามไป
ด้วย (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา,
2548) จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น
ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสมรรถนะของครู
ที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตร
ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู
ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาอาชีวศึกษา
ในเขตภาคเหนือตอนบน เพื่อเป็น
ประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาที่
ส่งผลต่อผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง ดี และมี
ความสุข ตรงตามเจตนารมณ์ของ
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา
และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูใน
สถานศึกษาอาชีวศึกษา ในเขต
ภาคเหนือตอนบน และสถานศึกษาทุก
ระดับชั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของครูที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาอาชีวศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน

2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในเขตภาคเหนือตอนบน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการฝ่ายการนิเทศการสอนของสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา 9 จังหวัด ในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน รวม 71 แห่ง ๗ ละ 2 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 142 คน ประกอบด้วย

- 1.จังหวัดเชียงราย จำนวน 13 แห่ง
- 2.จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 20 แห่ง
- 3.จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 2 แห่ง
- 4.จังหวัดพะเยา จำนวน 7 แห่ง

- 5.จังหวัดลำพูน จำนวน 5 แห่ง
- 6.จังหวัดลำปาง จำนวน 7 แห่ง
- 7.จังหวัดน่าน จำนวน 4 แห่ง
- 8.จังหวัดแพร่ จำนวน 8 แห่ง
- 9.จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 5 แห่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของครูที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในเขตภาคเหนือ โดยลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นเชิงสำรวจ ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check- List) มีจำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของครูที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในเขตภาคเหนือตอนบน ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

โดยประยุกต์ของ กัลยา วานิชย์บัญชา
(2548: 19) ดังนี้

ระดับผลกระทบ ความหมาย

5 มีสมรรถนะอยู่ใน ระดับมากที่สุด

4 มีสมรรถนะอยู่ใน ระดับมาก

3 มีสมรรถนะอยู่ใน ระดับปานกลาง

2 มีสมรรถนะอยู่ใน ระดับน้อย

1 มีสมรรถนะอยู่ใน ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูที่
สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตร
บัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ที่ปฏิบัติงานใน
สถานศึกษาอาชีวศึกษา ในเขต
ภาคเหนือตอนบน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอความอนุเคราะห์ออก
หนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัย
เชียงใหม่ ถึงผู้อำนวยการของ
สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาในเขตพื้นที่
ภาคเหนือตอนบน เพื่อขอความ
อนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ติดต่อประสานงานกับเขต
พื้นที่และเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อส่ง
แบบสอบถามไปถึงผู้อำนวยการโรงเรียนและ
รองผู้อำนวยการระดับอาชีวศึกษา ใน
เขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน โดยผู้วิจัยนำ
แบบสอบถามและหนังสือขอความ
อนุเคราะห์ไปสอบถามด้วยตนเอง ส่วน

นอกสถานที่ห่างไกลจะทำการส่งแบบ
ถามถามทางไปรษณีย์

3. รวบรวมแบบสอบถามที่
ได้รับคืนมา และทำการตรวจสอบความ
ถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อเตรียมความพร้อม
ก่อนเข้าสู่ขั้นตอนการหาค่าสถิติและ
สรุปผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสำรวจที่
รวบรวมได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความ
ถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล จากนั้นนำ
แบบสำรวจมาลงรหัสตามที่กำหนดไว้
ล่วงหน้า หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ลงรหัส
แล้วนำมาประมวลผล โดยโปรแกรม
สำเร็จรูปทางสถิติ และได้ทำการ
วิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูล
ทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม โดย
การแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูล
เกี่ยวกับสมรรถนะของครูที่สำเร็จ
การศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตร
บัณฑิต สาขาวิชาชีพครูที่ปฏิบัติงานใน
สถานศึกษาอาชีวศึกษา ในเขต
ภาคเหนือตอนบน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ)
และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ
แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูที่
สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตร

บัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในเขตภาคเหนือตอนบนให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น โดยวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเป็นรายด้านนำเสนอในรูปการสรุปบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. จากการศึกษาสมรรถนะของครูที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในเขตภาคเหนือตอนบน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่ปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านมาตรฐานการปฏิบัติตน รองลงมา คือ ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน และน้อยที่สุด คือ ด้านมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ และได้สรุปผลการศึกษาของแต่ละด้านดังนี้

1.1 ด้านมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูสามารถใช้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานได้ รองลงมา คือ ครูมีความรู้ในวิชาชีพ และปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู และน้อยที่สุด คือ ครูสามารถใช้ทักษะทั้งสี่ในภาษาอังกฤษหรือ

ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร ความหมายได้อย่างถูกต้อง

1.2 ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูมีความมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ครูสามารถพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลตามสภาพจริง และน้อยที่สุด คือ ครูสามารถพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ และครูสามารถรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของการพัฒนา

1.3 ด้านมาตรฐานการปฏิบัติตนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติและไม่ใช้ศิษย์กระทำการใดๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนเอง โดยมีขอบ รองลงมา คือ ครูอบรมสั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะ และนิสัยครูที่ดีงามให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ และน้อยที่สุด คือ ครูเสียสละและอุทิศตนเพื่อประโยชน์วิชาชีพ

2. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขา

วิชาชีพครู ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา อาชีวศึกษา ในเขตภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย ด้านมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน และด้านมาตรฐานการปฏิบัติตน สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านมาตรฐานความรู้ และประสบการณ์ครูควรจัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อที่จะได้นำผลการวิจัยไปปรับใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ครูควรมีการพัฒนาในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนโดยที่สถานศึกษามีการส่งเสริมและสร้างโอกาสในการพัฒนาสมรรถภาพของครู เช่น การเข้ารับการศึกษา ทดสอบด้านมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพจากหน่วยงานที่รับผิดชอบและสร้างโอกาสให้ครูควรเรียนรู้ พัฒนาภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้สอดคล้องกันจนสามารถนำไปปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูได้อย่างเหมาะสม

2.2 ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงานครูควรเรียนรู้และพัฒนาตนเองในด้านองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพของตนเอง และการเรียนการสอน ควรมีการอบรมให้ความรู้และกำหนดสมรรถนะของครูในด้านต่างๆ ที่เป็นมาตรฐาน เพื่อยกระดับสมรรถนะของครูผู้สอนโดยมุ่ง

พัฒนาสมรรถนะของครูด้านการออกแบบการเรียนรู้ สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม มีการฝึกปฏิบัติการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้มีการพัฒนาสมรรถนะของครูด้านการวิเคราะห์หลักสูตรและการประเมินหลักสูตรครูจะต้องมีความพร้อมในการสอนอยู่ตลอดเวลา และมีเทคนิคการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะเรียน ครูควรมีความรู้ ความชำนาญในวิชาที่ตนเองสอน และมีความรู้รอบตัวที่จะสามารถสอดแทรกเนื้อหาที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน เช่น มีการยกตัวอย่างที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และ มีความสอดคล้องกับเรื่องที่สอนให้นักเรียนได้มองเห็นภาพ มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ควรมีการประเมินการปฏิบัติงานหรือการเรียนการสอนของครูให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดมีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่เสมอ เนื่องจากขวัญและกำลังใจของบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะนำพาให้องค์กรประสบความสำเร็จ และครูควรพัฒนาทักษะให้มีความรู้ ความชำนาญในเทคโนโลยีที่สามารถนำมาใช้ในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนได้

2.3 ด้านมาตรฐานการปฏิบัติตน ครูควรปฏิบัติตนในการมีวินัย และมีความรับผิดชอบต่อการสอน

ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อเพื่อนครูและนักเรียน ครูควรมีจรรยาบรรณวิชาชีพครูมีจิตวิญญาณของความเป็นครูควรมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพที่สอนอย่างแท้จริง สามารถพัฒนาตนให้มีสมรรถนะตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูอย่างแท้จริง มีความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นพัฒนาตนเองในวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเข้าร่วมประชุมสัมมนา การศึกษาดูงาน และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ ระหว่างครูด้วยกัน กับผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่สนับสนุน ครูทุกคนต้องเอาใจใส่ในการจัดการเรียนรู้เต็มความสามารถ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ อบรมพัฒนาบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับการเป็นครูเพิ่มหลักสูตรจิตวิทยาการเรียนรู้ ครูควรมีความเสียสละ และควรมุ่งมั่นพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถเพื่อที่จะถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรพัฒนาสมรรถนะของครูเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาสมรรถนะของครูที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาอาชีวศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน ด้านมาตรฐาน

ความรู้และประสบการณ์วิชาชีพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายการที่ครูได้ปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูสามารถใช้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานได้ ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน แม้แต่การเรียนการสอนในสถานศึกษาเริ่มตั้งแต่การค้นคว้าข้อมูลข่าวสาร การจัดทำเอกสาร ตำรา คู่มือการสอน สื่อการสอน ข้อสอบ และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานของครูและนักเรียนก็ต้องอาศัยเครื่องคอมพิวเตอร์ ดังนั้นครูทุกคนจะต้องมีความรู้ มีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐานได้ และในปัจจุบันสถานศึกษาที่ผลิตครูได้มีการพัฒนา การเรียนการสอนให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน โดยกำหนดให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจะต้องปฏิบัติคอมพิวเตอร์ได้ สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูของกระทรวงศึกษาธิการ (2553 : 3-8) ตามมาตรฐานที่ 1สถานศึกษาควรจัดการพัฒนาผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา ครูจะต้องมีความรู้และทักษะวิชาชีพตามหลักสูตรที่เหมาะสมกับเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไป ตามตัวบ่งชี้4 ผู้เรียนจะต้องสามารถใช้ความรู้และเทคโนโลยีที่จำเป็นในการศึกษาค้นคว้าและปฏิบัติงานวิชาชีพได้อย่างเหมาะสม

2. จากการศึกษาสมรรถนะของครูที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาอาชีวศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบนด้านมาตรฐานการปฏิบัติงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายงานที่ครูได้ปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูมีความมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ ให้เป็นไปตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hihhet (1989 : 115) ได้ศึกษาพื้นฐานและคุณลักษณะครูที่มีความมุ่งมั่นในการสอนในสหรัฐอเมริกาพบว่า คุณลักษณะที่เป็นมาตรฐานของครูมี 4 ลักษณะ คือ มีความมั่นใจสูง มีความรู้ดี มีประสบการณ์ และทักษะความชำนาญ มีทัศนคติที่ดี มีความยินดีในอาชีพทางการสอน นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นว่ามาตรฐานต่างๆ ที่กำหนดมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนทั้งนี้เนื่องจากพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 กำหนดวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา เป็นวิชาชีพควบคุม ผู้ประกอบวิชาชีพควบคุมที่จัดการศึกษาในสถานศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาทั้งของรัฐและเอกชนจะต้องได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพจากคุรุสภา

จึงจะมีสิทธิประกอบวิชาชีพได้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพจะเป็นหลักประกันความมีมาตรฐานและคุณภาพของการประกอบวิชาชีพ(มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2551 : 3) เนื่องจากใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเป็นหลักฐานแสดงคุณสมบัติความรู้ ความสามารถของการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนของผู้มีสิทธิประกอบวิชาชีพครู จึงกำหนดให้ออกใบอนุญาต ประกอบวิชาชีพแก่ ผู้มีคุณสมบัติความรู้ ความสามารถการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพและการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณครู (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2554: 4) ดังนั้นครูทุกคนจะต้องมีสมรรถนะด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูของ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2548: 4-5) ตามมาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างเต็มที่ สามารถที่จะนำความรู้ไปประกอบวิชาชีพ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้

3. จากการศึกษาสมรรถนะของครูที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาอาชีวศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบนด้านมาตรฐานการปฏิบัติตนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด รายงานที่ครูได้ปฏิบัติที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติและไม่ใช้ศิษย์กระทำการใดๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนเองโดยมิชอบ และครูอบรมสั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะ และนิสัยครูที่ดั่งงามให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ ทั้งนี้เนื่องจากครูที่ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครูนั้นจะต้องมีความเต็มใจที่จะมอบความรู้ให้แก่ศิษย์สอดคล้องกับแนวคิดมาตรฐานวิชาชีพครู (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2548 : 4-5) กล่าวถึง มาตรฐานด้านการปฏิบัติตน ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติและไม่ใช้ศิษย์กระทำการใด ๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ มาตรฐานวิชาชีพ ครูจะเป็นหลักเกณฑ์สำคัญในการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะมีสิทธิได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู หรือการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ โดยผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ จะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครู และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hihhet (1989 : 115) ที่ได้ศึกษาพื้นฐานและคุณลักษณะครูที่มีความมุ่งมั่นในการสอนในสหรัฐอเมริกา โดยศึกษาจากครูใหญ่จำนวนร้อยละ 43 ของ

ครูใหญ่ จากร้อยละ 69 ของโรงเรียนที่ร่วมโครงการ และศึกษาจากครูจำนวนร้อยละ 44 ของครู จากร้อยละ 100 ของครูที่ร่วมโครงการ ผลวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า คุณลักษณะที่เป็นมาตรฐานของครูมี 4 ลักษณะ คือ มีความมั่นใจสูง มีความรู้ดี มีประสบการณ์ และทักษะความชำนาญ มีทัศนคติที่ดี มีความยินดีในอาชีพทางการสอน และยังชี้ให้เห็นว่ามาตรฐานต่างๆ ที่กำหนดมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน

4. จากการศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในเขตภาคเหนือตอนบนได้มีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูไว้หลายประเด็น ในด้านมาตรฐานความรู้และประสบการณ์ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน และด้านมาตรฐานการปฏิบัติตน โดยส่วนใหญ่แล้วมีความต้องการให้ครูได้มี การจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ครูควรมีการพัฒนาในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนควรมีการอบรมให้ความรู้และกำหนดสมรรถนะของครูในด้านต่างๆ ที่เป็นมาตรฐาน เพื่อยกระดับสมรรถนะของครูผู้สอนโดยมุ่งพัฒนาสมรรถนะของครูด้านการออกแบบการเรียนรู้ สามารถ

นำไปใช้ในการบริหารจัดการชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสมครูผู้สอนควรจะปฏิบัติตนในการมีวินัยและมีความรับผิดชอบต่อการสอนเพิ่มขึ้น ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อเพื่อนครูและนักเรียน ครูควรจะมีจรรยาบรรณในวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณของความเป็นครู จากข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้นนี้ ครูผู้สอนสามารถที่จะนำไปปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูของกระทรวงศึกษาธิการ (2553:3-8) ตามมาตรฐานที่ 5 นวัตกรรมและการวิจัย สถานศึกษาควรมีการจัดการเกี่ยวกับนวัตกรรมและการวิจัยส่งเสริม สนับสนุนให้มีการสร้างและพัฒนา นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานวิจัย และโครงการที่นำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน และให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่ 6 ภาวะผู้นำและการจัดการจัดระบบการดูแล บุกคลากรของสถานศึกษาด้านคุณธรรม จริยธรรมตามจรรยาบรรณมาตรฐานวิชาชีพ ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ควรได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษาในการส่งเสริม และสร้างโอกาสในการพัฒนาสมรรถภาพของครูโดยให้งบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ มีการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำหน้าที่ของครูเช่น ให้ค่าตอบแทนที่เหมาะสม ได้รับสวัสดิการที่ดี และมีการส่งเสริมให้ครูกระทำความดีเป็น

ตัวอย่างที่ดีให้แก่ศิษย์ มีความมุ่งมั่นที่จะถ่ายทอดความรู้ความสามารถให้แก่ศิษย์ ซึ่งทั้งหลายทั้งมวลเหล่านี้ย่อมส่งผลต่อสมรรถนะของครูในทุกๆ ด้าน และยังส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านมาตรฐานความรู้ และประสบการณ์ครูสามารถใช้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานได้เนื่องจากปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนต้องอาศัยคอมพิวเตอร์เริ่มตั้งแต่การค้นคว้า ข้อมูลข่าวสาร การจัดทำเอกสาร ตำรา คู่มือการสอน สื่อการสอน ข้อสอบ และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานของครูและนักเรียน ดังนั้นความรู้และประสบการณ์ของครูอันดับแรกๆ นั้นจะต้องมีความรู้ด้านเทคโนโลยีสามารถปฏิบัติคอมพิวเตอร์พื้นฐานได้

1.2 ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงานครูมีความมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ เนื่องจากใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเป็นหลักฐานแสดงคุณสมบัติความรู้ ความสามารถของการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนของผู้มีสิทธิประกอบวิชาชีพครู จึงกำหนดให้ออกใบอนุญาต ประกอบวิชาชีพแก่ ผู้มี

คุณสมบัติความรู้ ความสามารถการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ และการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณครู ดังนั้นครูทุกคนจะต้องมีสมรรถนะด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครู

1.3 ด้านมาตรฐานการปฏิบัติตน ครูไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติและไม่ใช้ศิษย์กระทำการใดๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนเองโดย มีขอบเนื่องจากครูจะต้องปฏิบัติตนให้มีจรรยาบรรณ มีคุณธรรมศีลธรรมที่สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครู เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาสมรรถนะของครูที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูที่ปฏิบัติงานใน

สถานศึกษาอาชีวศึกษาของประชาชนในเขตภาคเหนือตอนบน ซึ่งเป็นผู้ที่ได้สัมผัสกับครูผู้สอนด้วยตนเอง เพื่อที่จะได้ทราบในมุมมองของผู้เรียน สามารถที่จะเอาความคิดเห็นของผู้เรียนไปปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและพัฒนาครูให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับวิชาชีพครูอย่างแท้จริง

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาอาชีวศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน

2.3 ควรศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2548). *สถิติสำหรับงานวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กรมวิชาการ. (2551). *กรอบแนวคิดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

- รุ่ง แก้วแดง. (2547). *การประกันคุณภาพการศึกษาทุกคนทำได้ไม่ยาก*.
(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- พรศรี นิยมแก้ว.(2545). *ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร: มวลสาระการประกันคุณภาพการศึกษา*.
กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. (2551). *หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู*.
คณะครุศาสตร์และบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ. (2545, ตุลาคม-พฤศจิกายน). “การประเมินผลกระทบ”
วารสารการศึกษาแห่งชาติ, 20(1), 41-46.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.(2545). *แนวทางการประกันคุณภาพภายใน*
สถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548). *มาตรฐาน*
วิชาชีพครู. คุรุสภา.
- _____. (2554). *ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ*.
กรุงเทพฯ : คุรุสภา.
- _____. (2556). *มาตรฐานวิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ : คุรุสภา.
- อิซาโอะอากิ. (2551). *แนวทางการยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยการยกระดับ*
คุณภาพครูในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- Hihhet, Gilbert. (1989). *The Art of Teaching*. London: Methuen and Co.Ltd.